

GOSPODARSKA AGENDA ZA NOVO VLADO RS 2014

Ljubljana, 30. junija 2014

“Fantje so opravili odlično delo. Govorili so tam, kjer je to najbolj potrebno - na terenu!”

Miguel Herrera, selektor mehiške reprezentance na SP v nogometu po zmagi nad Hrvaško.

1. STANJE V GOSPODARSTVU*

Slovenija se v zadnjih, skorajda že šestih letih ni uspela izviti iz krize. Kljub rasti bruto domačega proizvoda (BDP) v zadnjih mesecih in kljub napovedi rasti BDP v letošnjem in prihodnjem letu Slovenija še vedno zaostaja za pozitivnimi gibanji v njeni okolici. To pomeni, da še naprej izgubljam konkurenčno moč, s tem pa tudi realne osnove za večjo blaginjo v državi.

O tem pričajo naslednji podatki.

a. Zaposlenost

- Slovensko gospodarstvo je po podatkih Statističnega urada RS od leta 2008 izgubilo kar 100.000 delovnih mest. Javni sektor je na drugi strani v zadnjih letih z uravnalovko zmanjševal stroške dela, toda hkrati zaposluje več uslužbencev kot leta 2008.
- Število delovno aktivnih v državi se je s skoraj 890.000 konec leta 2008 skrčilo na manj kot 790.000 v začetku letošnjega leta; število brezposelnih se je povečalo z manj kot 60.000 v drugi polovici leta 2008 na skoraj 130.000 v začetku letošnjega leta.
- Število mladih zavarovancev (od 15 do 29 let) se je v času od leta 2002 do leta 2013 zmanjšalo za 61.000 oseb.
- Število brezposelnih se medletno še vedno povečuje, število delovno aktivnih zmanjšuje. Število upokojenecv se povečuje, število zavarovancev zmanjšuje.
- Razmerje med delovno aktivnim prebivalstvom in upokojenici je v Sloveniji 1:1,38. V Avstriji je to razmerje 1:64, v Nemčiji pa celo 1:2,09.

Dejstvo št. 1: Slovenija mora ukrepati proti zaposlitvenemu in demografskemu krču.

b. Rast gospodarstva

- Slovenski BDP na prebivalca je lani realno dosegal le 90 % BDP iz leta 2008. Bolj negativno rast v EU beležita le še Hrvaška in Ciper. Lanski avstrijski BDP je že za 2 odstotka višji kot leta 2008.
- Res je, da se za letos napoveduje rast slovenskega BDP med 0,3 % in 0,8 %, vendar sta obe napovedi nižji od napovedi povprečne rasti v EU (1,6 %) in v območju evra (1,2 %).

Takšna rast je prenizka za ohranitev zdajšnjih delovnih mest, nova delovna mesta in krepitev javnih financ.

- Gospodarsko rast Slovenije poganja izvoz, ki pa po rasti izvoza predelovalne industrije zaostaja za rastjo BDP na glavnih izvoznih trgih, kjer se pospešeno vlaga v »renesanso industrije«.
- Slovenija zapostavlja načrtovanje javnih infrastrukturnih investicij in ne odpravlja ovir za zagon zasebnih investicij. Zato je brez ukrepanja pričakovati globok padec trga investicij po letu 2015 in s tem tudi resno grožnjo ponovnega padca BDP, ne pa njegovega oživljanja v letu 2016.

Dejstvo št. 2: Gospodarska rast je prenizka, s tveganji za ponovno negativno rast.

c. Javne finance

- Cena zadolževanja države se je bistveno znižala, vendar je še vedno višja kot denimo v Italiji, Španiji in na Irskem. Letno bomo samo za obresti namenili skoraj milijardo evrov.
- Javni dolg bo letos dosegel 80 % BDP, kar je res v povprečju EU, vendar je tempo naraščanja javnega dolga strahovit. Leta 2008 je bil ta delež le 22 %.
- Evropska sredstva iztekajoče se finančne perspektive 2007-2013 so se uporabljala neučinkovito, načrtovanje za novo obdobje 2014-2020 zaostaja; vprašanje je, ali bodo sprejete pravočasne in prave odločitve o prioritetnih področjih vlaganja za krepitev konkurenčnosti gospodarstva in delovna mesta.

Dejstvo št. 3: Ne smemo se več zadolževati za tekočo porabo in neučinkovito uporabljati evropska sredstva.

č. Konkurenčnost

- Izvoz blaga se je v prvih letošnjih mesecih zaradi ugodnih razmer na tujih trgih precej zvišal, vendar zgolj v države EU, medtem ko je v države izven EU upadel.
- Slovensko gospodarstvo izgublja na globalnem tržnem deležu. Izvoz se je statistično gledano v prvih letošnjih mesecih zvišal tako zaradi ugodnih razmer na trgih EU kot nizke primerjalne osnove v preteklem letu. Izvoz blaga je podobno kot pretekla leta ostajal nespremenjen, povečeval se je izvoz (uvoz) energije, trgovine in izvoz storitev.

- Bonitetne agencije so izboljšale mnenje o nas, a izboljšali so se le obeti, od negativnih k stabilnim, ne pa tudi rejtingi.
- Slovenija je na lestvici svetovne konkurenčnosti švicarskega inštituta za razvoj menedžmenta (IMD) za leto 2014 med 60 državami zdrsnila na 55. mesto, potem ko je bila leto prej na 52. mestu.
- Obseg tujih investicij v deležu BDP je v Sloveniji daleč za tistim v Višegrajski skupini, v Evropi in tudi daleč za tistim v JV Evropi.

Dejstvo št. 4: Slovenija je za investitorje nepriljučna in nepredvidljiva.

d. Bančni sistem in financiranje gospodarstva

- Dokapitalizacija bančnega sistema in ustanovitev Družbe za upravljanje terjatev bank (DUTB) je bil prvi korak k prestrukturiranju slovenskega gospodarstva, ki pa brez realne oživitve rasti gospodarstva in njegovega financiranja ne bo opravičil za to namenjenih javnih sredstev.
- Polovica slovenskih podjetij z dobro tretjino zaposlenih je prezadolženih in potrebuje sistemske ukrepe za finančno, poslovno in lastniško prestrukturiranje.
- Veljavna insolvenčna zakonodaja omogoča aktivnejšo vlogo upnikov pri prestrukturiranju, zapolniti pa je potrebno vrzeli, ki omogočajo zlorabe dolžnikov in drugih deležnikov v insolvenčnih postopkih.

Dejstvo št. 5: Prestrukturiranje bank ni zaključeno, nujni so sistemski ukrepi za sanacijo prezadolženega dela gospodarstva.

To so nekateri pomembni kazalniki in podatki, ki kažejo, kakšne so gospodarske razmere in napovedi za Slovenijo.

Poleg boja za pravno državo (proti korupciji, sivi ekonomiji, gospodarski kriminaliteti ...) je zato za preboj iz krize nujna tudi nova pragmatična ekonomska politika. V prihodnjih letih ne bo uspešnega boja za pravno državo brez pragmatične ekonomske politike, ki bo drugačna od tiste v zadnjih letih, in obratno.

*Dodatne informacije v predstavitvi Gospodarska agenda za novo Vlado RS 2014 na www.gzs.si.

2. IZHODIŠČA

Cilj Gospodarske agende GZS za novo Vlado RS je izhod iz krize in povečevanje uspešnosti Slovenije na globalnih trgih. Izhod iz krize je mogoč na temelju dveh trikotnikov ukrepov, ki omogočata ekonomsko in finančno vzdržan model.

a. Krepitev gospodarstva

Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) je zato v začetku junija letos organizirala javno tribuno z naslovom Kako do novih delovnih mest. V ta namen smo popisali potencial novih delovnih mest v Sloveniji. Sredi junija smo na 3. Vrh malega gospodarstva pripravili tudi predlog ukrepov za krepitev malega gospodarstva. To sta bili prvi dve stopnički naših prispevkov političnim strankam, ki imajo ambicijo voditi novo Vlado RS. Tretja stopnička je Gospodarska agenda za novo Vlado RS 2014, ki je najbolj celosten dokument.

Prvi trikotnik zajema ožje ukrepe za krepitev gospodarstva. Temelji na ukrepih za nov razvojni zagon.

Po enomesečni javni razpravi, ki je sledila junijski javni tribuni za nova delovna mesta, 3. Vrh malega gospodarstva in tudi razpravi na seji Ekonomsko-socialnega sveta, GZS ugotavlja, da so nujni ukrepi za boljšo kondicijo gospodarstva s ciljem čim več delovnih mest, zlasti na naslednjih področjih:

- Internacionalizacija.
- Storitve (turizem, IKT ...).

- Strateške investicije.
- Malo gospodarstvo.
- Prestrukturiranje prezadolženega gospodarstva.
- Krepitev razvojne in inovacijske sposobnosti gospodarstva.

Vsa ta področja so prepletena s pametno specializacijo, ki je predpogoj za dostop do EU sredstev v naslednji perspektivi do leta 2020. Gre za osredotočena vlaganja v prednostna področja z dovolj znanja in kompetenc, ki bodo dala najhitrejše in največje gospodarske učinke, višjo dodano vrednost in delovna mesta.

Prezadolženi del gospodarstva je potrebno poslovno, finančno in lastniško prestrukturirati na osnovi presoje njihovih potencialov. Po analizi učinkov novele insolvenčnega zakona je treba sprejeti popravke za preprečevanje zlorab dolžnikov, upraviteljev, sodnikov in upnikov.

Zahteve GZS v imenu gospodarstva so:

- da bodo stranke volivcem v zadnjem tednu predvolilne kampanje prikazale realno stanje, ne pa ponujale obljub, ki jih ni mogoče vzdržno uresničiti,
- da bodo v svojih programih in njihovem uresničevanju sledile načelom boja za pravno državo, hkrati pa tudi v enaki meri in zavzetosti nujnim ukrepom za krepitev gospodarstva, ki so ključnega pomena za izhod iz krize in blaginjo prebivalstva,
- da preučijo Gospodarsko agendo GZS za novo Vlado RS in vključijo njeno vsebino v svoje programe, ne glede na to, ali bodo po volitvah v Vladi RS ali v opoziciji.

Cilj nove Vlade RS mora biti: nov razvojni zagon, ki bo vzdržan.

O tem so si bili enotni tudi socialni partnerji na junijski seji Ekonomsko-socialnega sveta. Novi Vladi RS so predlagali, da najpozneje v dveh mesecih od imenovanja pripravi na strokovnih merilih temelječ akcijski program, s ciljem povečanja števila delovnih mest (s predlogom prioritet in prestrukturiranja na ključnih področjih in programih) in ga predstavi socialnim partnerjem.

Ustvarjanje novih delovnih mest in ohranjanje zdajšnjih delovnih mest mora temeljiti na prednostni podpori najboljšim in zdravim programom, ne pa na reševanju delovnih mest, ki nimajo perspektive preživetja. Ta presoja mora biti zaupana strokovnjakom, ki poznajo razmere na trgu, ne politikom ali drugim laikom. Politiki morajo zagotoviti zgolj okolje (ukrepe) za to.

b. Širše družbene spremembe

Pri tem je nujna maksimalna preglednost v vseh sektorjih delovanja gospodarstva in drugih družbenih sferah do meje, ki ne povzroča konkurenčne oslavitve. in sicer na temelju strokovne primerjalne analize na naslednjih področjih:

- javni sektor (poglobljena primerjalna analiza z javnimi sektorji držav EU),
- zdrava jedra podjetij pri prestrukturiranju (primerjalna analiza za prednosti in nevarnosti na trgu)
- podpora najbolj razvojno perspektivnim proizvodom (primerjalna analiza konkurenčnih programov in proizvodov)
- nova ekonomska politika (primerjalna analiza z gospodarskimi politikami primerljivih in najbolj uspešnih držav).

Drugi trikotnik je širši družbeni trikotnik ukrepov. Tudi ta temelji na ukrepih za nov razvojni zagon. Tega ni mogoče uresničiti brez ključnih reform (strukturnih in optimizacije javnega sektorja) in nižjih finančnih in administrativnih obremenitev gospodarstva.

Sredstva za razvojni zagon bo namreč nujno pridobiti:

- s prestrukturiranjem davkov in javnih financ,

- z zmanjšanim obsegom sive ekonomije,
- s strukturnimi reformami,
- s preglednostjo in »gospodinjiskim redom« v javnih financah (tudi s fiskalnim pravilom za večjo odgovornost politike),
- s pregledno privatizacijo in privabljanjem zasebnih (tujih) investicij,
- s pospešeno rastjo gospodarstva (večjim izvozom in investicijami na temelju pametne specializacije nacionalne ekonomije) itn.

Gospodarska agenda GZS za novo Vlado RS zato temelji na štirih ključnih ugotovitvah:

1. *V Sloveniji nujno potrebujemo nova delovna mesta v gospodarstvu.*
2. *Ta bodo mogoča samo z novim razvojnim zagonom.*
3. *Nov razvojni zagon ni mogoč brez znižanja obremenitev gospodarstva.*
4. *Obremenitev gospodarstva ni mogoče znižati brez strukturnih reform.*

Le **razvojno naravnana in gospodarsko uspešna** Slovenija bo lahko zagotavljala kakovostno raven socialne države.

3. OŽJA GOSPODARSKA AGENDA GZS NA NOVO VLADO RS**

Gospodarska agenda GZS za novo Vlado RS stremi k cilju vzdržne kombinacije ukrepov za hitrejši **razvoj** (podpora izvozu, strateške investicije, razvojno naravnana proračun, v prioritete naravnana razvojna vlaganja, prenova izobraževalnega modela), za **nižje obremenitve gospodarstva** (predvsem obremenitve dela, nižje okoljske in energetske dajatve) in za **reforme** (javnega sektorja, zdravstva, trga dela in javnega naročanja). Ne verjamemo več, da je mogoče še naprej reševati Slovenijo in njeno gospodarstvo z državnim podpiranjem na zadolževanju temelječega povečevanja kupne moči doma, ampak z usmeritvijo k večji konkurenčnosti slovenskega gospodarstva na mednarodnih trgih. Slednja je po našem mnenju najpomembnejši, ključni vir posrednega zviševanja gospodarske aktivnosti in kupne moči tudi doma. In s tem največje jamstvo za nova delovna mesta.

Prioritetna so naslednja področja gospodarskih ukrepov.

1. INTERNACIONALIZACIJA GOSPODARSTVA

V zadnjih mesecih je izvoz ključni motor skromne, a vnovične rasti slovenskega gospodarstva. Slovenija v zadnjih letih spet krepi izvoz, vendar ne povečuje svojega tržnega deleža v globalnem merilu. Tekmice povečujejo izvoz še hitreje. Zaradi obojega je izvoz prioriteta št. 1.

Ključna področja

1. Okrepljena promocija slovenskega gospodarstva (tematske gospodarske delegacije, »road show« predstavitve, učinkoviti sejemske nastopi, potrditev koncepta Slovenske hiše kot javno-zasebnega partnerstva na prioriteth trghih ...).
2. Promocijske točke za obrtniške in podjetniške storitve mikro in malih podjetij v regijah sosednjih držav.
3. Akcijski načrt za tuje neposredne investicije.
4. Usklajeno delovanje nosilnih podpornih ustanov za internacionalizacijo in ureditev viznega režima za poslovne partnerje na ključnih globalnih trgih.

5. Izvedba programa spodbujanja internacionalizacije MSP.

Ključni izzivi

1. Kako znova povečevati delež slovenskega izvoza v globalnem izvozu?
2. Kako zvišati tehnološko in dodano vrednost slovenskega izvoza?
3. Kako okrepiti podporo slovenskim izvoznikom na ključnih (novih) trgih?

2. KREPITEV STORITVENEGA SEKTORJA

Storitve lahko razmeroma hitro in poceni prispevajo k rasti in večjemu številu zaposlenih oziroma delovno aktivnih. Med njimi je zlasti turizem tesno povezan tudi z internacionalizacijo slovenskega gospodarstva, saj je cilj povečanje tujskega turizma. Številne druge storitve, denimo informacijske in komunikacijske storitve, bistveno pripomorejo k posodobitvi poslovanja in trženja proizvodov in storitev. Navsezadnje so storitve izjemnega pomena za razvoj malega gospodarstva, ki je hrbtnica vsakega sodobnega gospodarstva.

Zaradi tega so storitve in z njimi tudi krepitev podjetništva kratkoročna prioriteta.

V primeru turizma so področja in ključni izzivi naslednji:

Ključna področja

1. Okrepitev promocije turizma prek neodvisne nacionalne turistične organizacije.
2. Nove letalske linije (čarterske ali redne) iz ključnih ciljnih turističnih trgov.
3. Ureditev viznega režima na obetajočih trgih (Rusija, arabske države ...).
4. Izboljšana organizacija potniškega prometa v slovenske turistične destinacije.

Ključni izzivi

1. Kako povečati sredstva za promocijo slovenskega turizma v tujini?
2. Kako čim hitreje in učinkovito napolniti nastanitvene zmogljivosti s kakovostnimi tujimi gosti?
3. Kako okrepiti promocijo Slovenije v skladu z njenimi prednostmi?

3. STRATEŠKE INVESTICIJE

Slovenija nima jasnih nacionalnih prioritet, ko gre za strateške investicije. Nujno potrebni drugi tir železniške proge med Divačo in Koprom, denimo, snujemo že več kot desetletje.

Potrebujemo operativno strategijo strateških investicij z opredeljenimi prioritetami, časovnico, potencialnimi viri in ukrepi za premagovanje ovir na naslednjih področjih:

- linijska infrastruktura,
- informacijska infrastruktura,
- energetika,
- zelena energija (obnovljivi viri energije - OVE & učinkovita raba energije - URE) in
- komunalna infrastruktura.

Ključna področja

1. Neizkoriščen hidroenergetski potencial, razvoj in obnova distribucijskega omrežja, razvoj oskrbe z zemeljskim plinom, novi energetski objekti.
2. Akutna obnova in vzdrževanje linijske infrastrukture (urgentna obnova mostov na cestah ...), železniška infrastruktura,

razvoj luke Koper, Darsov program cest, ureditev cest od avtocest do najpomembnejših turističnih centrov.

3. Izgradnja širokopasovnih priključkov na belih lisah.
4. Gradnja novih elektrarn na obnovljive vire in razvoj novih tehnologij, energetska obnova stavb v javnem sektorju, energetska obnova stanovanjskih stavb v zasebni lasti, povečanje energetske učinkovitosti v industriji in malem gospodarstvu, okrepitev zelenih javnih naročil (ki pa morajo biti stroškovno smiselna).
5. Dokončanje že pripravljenih projektov s področja vodovodnega in kanalizacijskega omrežja, vodne čistilne naprave, deponije, izboljšava vodovodnih sistemov (12 lokalnih projektov), odvajanje in čiščenje komunalnih voda (8 lokalnih projektov), nadaljnji razvoj regijskih centrov za ravnanje z odpadki.

Ključni izzivi

1. Kako učinkovito črpati evropska sredstva za investicije, zlasti za demonstracijske projekte?
2. Kateri so ta hip najbolj pereči in kateri strateško najpomembnejši linijski projekti?
3. Kako urgentno odpraviti birokratske ovire pri umeščanju v prostor?
4. Kako ustvarjalno varovati okolje v zaščitenih področjih Nature 2000?
5. Kako financirati in dokončati projekte iz finančne perspektive 2007-2013, da ne izgubimo sredstev?

4. MALO GOSPODARSTVO

Mala in mikro podjetja so lani v primerjavi z letom 2012 ustvarila več dodane vrednosti na zaposlenega in veliko več izvozila. Tista z več kot enim zaposlenim so bila tudi veliko bolj dobičkonojna. Toda zaradi negotovih poslovnih razmer v Sloveniji so se jim prihodki skrčili, zaposlovala so manj delavcev. Več so izvozili tudi samostojni podjetniki, toda lani jih je bilo kljub temu manj kot leta 2012, zaposlovali so tudi manj delavcev.

Zato predlagamo novi Vladi RS, da takoj začne uresničevati predloge iz nove Agende^{MG}.

Nekateri prednostni ukrepi:

- program Go International MSP: podpora izvozu malih podjetij,
- podjetništvo v izobraževalni sistem: od osnovne šole do fakultete, vsaj od srednje šole obvezno,
- podjetniške skupine: spodbude novim podjetnikom za oblikovanje podjetniških skupin,
- finančni »dvojček«: poleg finančnih sredstev tudi vsebinski podporni program (s svetovalcem),
- mikro kreditne linije: več podjetjem omogočiti dostop do obratnega kapitala prek shem Slovenskega podjetniškega sklada (SPS),
- reprogram davčnega dolga: omilitev pogojev za obročno odplačevanje ali odlog,
- uvedba MSP testa: sistematična presoja učinkov na malo gospodarstvo pri sprejemu predpisov,
- arbitražna: alternativa dolgotrajnemu reševanju sporov na sodišču, tudi ko gre za javna naročila,
- transparentnost inšpekcijskih nadzorov: vsebinske informacije o pregledih na spletu,
- boj proti sivi ekonomiji: s kombinacijo pavšalne obdavčitve, uvedbe e-davčnih blagajn ...

Ključni cilji so:

- odprava zaposlitvenega in finančnega krča v malem gospodarstvu,
- večji delež malega gospodarstva pri izvozu,
- učinkovitejši, debirokratizirani zakonodajni in upravni postopki.

5. ODPRTA VPRAŠANJA

GZS je v svojem popisu potenciala zabeležila 118.000 možnih novih delovnih mest do leta 2020. Od tega 45.000 trajnih in 73.000 vezanih na investicije (ta so deloma trajna, deloma pa začasna). A pri tem moramo imeti v mislih, da bomo v tem času zaradi prestrukturiranja in razdolževanja mnogih gospodarskih družb tudi izgubljali številna delovna mesta, ki na trgu ne bodo več perspektivna. Zato je toliko pomembneje, da nova Vlada RS takoj začne odpravljati vse administrativne in finančne ovire, hkrati pa oblikovati za zaposlovanje v gospodarstvu prijaznejše gospodarsko okolje.

Ovir ni malo, zato apeliramo na vse sodelujoče v predvolilni kampanji in druge pomembne deležnike, da se čim prej skupaj osredotočimo in začnemo reševati naslednja vprašanja:

1. *Kako pametno vlagati v inovacije, da bi povečali delež slovenskega v globalnem izvozu in zvišali njegovo tehnološko in dodano vrednost?*
2. *Kako učinkovito in pravočasno usposobiti potrebne kadre za nova delovna mesta in tako obenem zmanjšati strukturno brezposelnost?*
3. *Kako čim hitreje in učinkovito napolniti turistične nastanitvene zmogljivosti s kakovostnimi tujimi gosti?*
4. *Kako urgentno odpraviti birokratske ovire pri umeščanju v prostor, ki ogrožajo ali zavirajo infrastrukturne investicije?*
5. *Kako doseči okoljske in energetske cilje do leta 2020 na optimalen okoljski in stroškovni način?*
6. *Katere so prioritete energetske investicije in kakšna naj bo investicijska časovnica?*
7. *Kako pri infrastrukturnih investicijah zagotoviti čim večjo udeležbo domačega znanja in domačih delovnih mest?*
8. *Kako uspešno črpati evropska sredstva za energetske in okoljske investicije ter kako uspešno privabiti zasebne vire?*
9. *Kako v šestih letih končati izgradnjo širokopasovnih priključkov na belih lisah?*
10. *Kako v hudi globalni konkurenci na tujih trgih uspešno tržiti proizvode iz lesa?*
11. *Kako poenostaviti birokratske postopke za podjetnike pri pripravi dokumentacije, ki jo zahtevajo državne institucije?*

**Podrobnosti v gradivu GZS za javno tribuno »Kako do novih delovnih mest« (»Kje so potencialna nova delovna mesta«), maj 2014

4. ŠIRŠA GOSPODARSKA AGENDA GZS NA NOVO VLADO RS***

Zaradi pomanjkanja virov ožje Gospodarske agende GZS za novo Vlado RS ni mogoče uresničiti brez širših družbenih sprememb. Širša Gospodarska agenda GZS za novo Vlado RS zato zajema širša področja, ne le gospodarstva. Predlagamo naslednje ukrepe.

1. NOV RAZVOJ IN ZAPOSLOVANJE

A. Nov zagon izvoza

1. Nov akcijski plan za nov zagon rasti izvoza, s ciljem 5-odstotnega letnega povečanja izvoza:
  - i. okrepitev promocije slovenskega izvoza in izvoznikov na globalnih trgih (več sredstev in večja učinkovitost državnih sredstev za sofinanciranje različnih oblik nastopov izvoznih podjetij in tistih podjetij, ki so šele na začetku prodora na tuje trge),
  - ii. okrepitev programov internacionalizacije gospodarstva za srednja in mala podjetja,
  - iii. okrepitev čezmejne internacionalizacije, to je promocije in nastopa predvsem malega slovenskega gospodarstva na sosednjih, obmejnih trgih,
  - iv. urgentna ureditev viznega režima za poslovne partnerje in turiste.
2. Prednostna razvojna podpora proizvodom in storitvam z višjo in visoko dodano vrednostjo, preko pravočasne priprave in izvajanja strategije pametne specializacije, s katerimi bo slovensko gospodarstvo uspešno nastopalo na globalnih trgih.
3. Pospšeitev in visoka preglednost privatizacije in aktivno privabljanje tujih investicij z namenom večjega izvoza, prenosa znanja v Slovenijo, večje konkurenčnosti v tujini in doma ter boljšega korporativnega upravljanja družb. Cilj pri privatizaciji: umik države in s tem politike iz aktivnega upravljanja gospodarskih družb in profesionalizacija te funkcije.

B. Nov zagon investicij

4. Pospšeitev izvedbe strateških investicij v energetiki, prometu in gradbeništvu:
  - i. Hitra debirokratizacija postopkov, ki ovirajo strateške investicije in s tem odpiranje novih delovnih mest (skladnost okoljske, prostorske, gradbene zakonodaje za umeščanje objektov v prostor, prenos nove EU energetske direktive za umeščanje infrastrukturnih objektov evropskega pomena v prostor v našo zakonodajo,).
  - ii. Akcijski načrt za tuja vlaganja v strateške investicije - hitrejša pot do novih delovnih mest in novega razvojnega zagona gospodarstva.
5. Vlada RS naj pripravi poseben projekt okrepitve razvojnega financiranja malih podjetij preko različnih virov, Slovenskega podjetniškega sklada, SID in evropskih sredstev.

C. Politika okoljskih in energetskih davščin ter trošarin

6. Znižanje neto okoljskih in energetskih trošarin, prispevkov in drugih obremenitev na raven povprečja v EU v primerjavi z BDP (usmeritev le teh v razvojne projekte, ne v integralni proračun).

Č. Pametna specializacija in EU sredstva FP 2014-2020

7. Potrebujemo odprt sistem spodbujanja perspektivnih programov in produktov, ki bodo dali najhitrejšo in največjo gospodarske učinke in delovna mesta. Cilj pametne specializacije so nujna sovlaganja evropskih in zasebnih sredstev v področja z dovolj kompetencami in kapacitetami za razvoj znanja, izdelkov in storitev, ki bodo unovčljivi na trgu, Prioritete ukrepov:
  - osredotočanje razvojnih sredstev na prioritete programe in proizvode, ne pa drobljenje sredstev,

- sprejem Strategije pametne specializacije in usklajenost ukrepov in instrumentov z Operativnim programom in Partnerskim sporazumom,
- zagotovitev strokovne vladne službe za razvoj in evropsko kohezijsko politiko ter neodvisne agencije za izvajanje celovite pametne specializacije.

Slovenija mora povečati dodano vrednost izdelkov in storitev na nižnjih globalnih trgih. Ključno je institucionalno spodbujanje povezovanja in podpora izdelkom in storitvam z višjo in visoko dodano vrednostjo, vključno z demonstracijskimi projekti.

D. Razvojno naravnani proračun

8. S posebnim zakonom naj se določi, da v letih 2014 in 2015 javno porabo v BDP znižamo za 1 odstotno točko na leto. Zdaj je ta delež približno 50-odstoten. Obenem naj se država zaveže, da bo vsako leto zvišala delež sredstev iz proračuna za nov razvojni zagon gospodarstva.
9. V akcijskem programu nove Vlade RS naj se jasno določijo nacionalne prioritete pri strateških investicijah z jasnim načrtom odprave birokratskih ovir in potencialnimi viri financiranja.
10. Javna konsolidacija terja uskladitev pravic in obsega javnega sektorja s finančnimi zmožnostmi države. Glede na to, da je bil slovenski BDP na prebivalca v letu 2013 realno kar 10 % nižji od tistega v letu 2008 to terja postopno znižanje mase plač v javnem sektorju. Cilj: do leta 2016 doseči delež plač in drugih izdatkov zaposlenim v konsolidirani bilanci državnega proračuna v primerjavi z BDP, ki bo enak kot v letu 2008. Politika plač v javnem sektorju ne sme več temeljiti na še večji uravnilovki, ker to krni motivacijo marljivih in ustvarjalnih javnih uslužbencev, s tem pa tudi kakovost javnih storitev.

E. Nov izobraževalni model

Strukturna brezposelnost mladih zahteva nov izobraževalni model, ki bo v celoti vključeval:

11. izobraževanje kadrov na vseh ravneh izobraževanja skladno s potrebami delodajalcev,
12. skupno promocijo in načrtovanje socialnih partnerjev do poklicev, ki so na trgu dela deficitarni,
13. poseben položaj mladim raziskovalcem ter finančne spodbude za njihovo zaposlovanje podjetjem,
14. resno in odločno reformo višjega in visokega šolstva z merljivimi cilji napredovanja slovenskih fakultet na svetovnih lestvicah,
15. uvedbo podjetniških vsebin in etike v kurikulum šol od osnovne šole do fakultete, vsaj od srednje šole obvezno.

2. NIŽJE OBREMITITVE

A. Davčno in prispevno prestrukturiranje

1. Niso več sprejemljive nikakršne nove davčne obremenitve, nujna je vsaj delna razbremenitev davčatev na energijo, predvsem pa razbremenitev dela, da bi odpravili zaposlitveni krč v državi (možni viri za prestrukturiranje na prihodkovni strani so višja obdavčitev premoženja, preoblikovanje nepovratnih sredstev v ugodna povratna sredstva., kar prinaša večjo odgovornost ...).
2. Uvedba socialne kapice, to je limitiranje socialnih prispevkov navzgor z namenom razbremenitve plač visoko kvalificiranega strokovnega kadra, ki je ključen za razvoj novih produktov.

3. Sprememba najnižjega dohodninskega razreda z nižjo stopnjo od dosedanje, s čimer bi neto plače najnižjega sloja postale višje, dvignila bi se kupna moč.
4. Prečiščenje in zmanjšanje vseh vrst subvencij (ne radikalno ukinjanje, ampak ohranitev razvojnih subvencij) in hkratno znižanje davčnih in drugih obremenitev za enak znesek.
5. Energetska-zelena davčna reforma: nič več novih ali višjih okoljskih obremenitev, ampak znižanje obremenitev preko razbremenitve dela (davčna kapica na sedanji ali nižji nivo obremenitve z okoljskimi podatki: če so okoljske obremenitve za posamezno podjetje višje od kapice, se za to podjetje ustrezno zniža obremenitev dela).
6. 100-odstotna davčna olajšava za reinvestiranje dobička (zaradi razvojnega zagona).

B. Učinkovito pobiranje dajatev in sodobne inšpekcije

7. Reprogram obstoječega davčnega dolga za davčne dolžnike, z določitvijo obrestne mere in časa reprograma, vendar le ob hkratnem pogoju plačevanja rednih obveznosti s strani dolžnika in drugih pogojih, ki bodo onemogočali zlorabe reprograma. Obenem tudi ukrep proti veriženju davčnega dolga (op.: GZS je že predložila takšen predlog Vladi RS).
8. Kombinacija pavšalne obdavčitve (povsod, kjer je smiselno) in pravih davčnih blagajn (neposredna povezava med Davčno upravo RS in blagajnami zavezancev). Oboje poveča učinkovitost pobiranja davkov in bistveno zmanjša birokracijo za podjetnike in podjetja.
9. Preglednost inšpekcijskih postopkov po litovskem vzoru (konkretne informacije o vsebinah pregledov na spletnih straneh inšpekcijskih služb).
10. Zmanjšanje števila inšpekcijskih služb in s tem njihova boljše koordinacija.

3. REFORME

A. Etika poslovanja državnih družb

1. Vlada RS in vsi javni lastniki gospodarskih družb naj preko organov nadzora in upravljanja zahtevajo zavezo vodstev gospodarskih družb pod prevladujočim vplivom države, da bodo pristopile k Slovenskim smernicam korporativne integritete, ki so jih skupaj oblikovali GZS, Ekonomska fakulteta, Združenje Manager in Združenje nadzornikov Slovenije, in jih tudi uresničevale.

B. Reforma javnega sektorja

2. Optimizacija in racionalizacija procesov in poslovanja v javnem sektorju:
  - ukinitev dejavnosti v javnih sektorjih, ki niso potrebne, kakovostnejši sistem hierarhične odgovornosti in motiviranja v javnem sektorju.
  - prenos dejavnosti, ki jih je učinkoviteje opravljati na trgu, z javnega v zasebni sektor.
3. Debirokratizacija sistema: hitrejšo izvajanje programa Stop birokraciji z merljivimi kazalniki (npr. gradbena dovoljenja, lokacijska dovoljenja, zagotovitev evropsko primerljive regulacije pogojev za opravljanje dela v posamezni dejavnosti...) ali za ustaljeno poslovanje (dolgi odzivni roki uradnih institucij, razpršeno odločanje, itd.).
4. Boljše črpanje sredstev EU preko enostavnejših, bolj preglednih in bolj dostopnih razpisov za podjetja.
5. Odprtje in prenova kolektivne pogodbe v javnem sektorju, z namenom optimiziranja in racionaliziranja javnega sektorja.

C. Reforma zdravstva:

6. Optimizacija mreže zdravstvene dejavnosti.
7. Stroga razmejitev javnega in zasebnega zdravstva.
8. Redefinicija košarice pravic (prilagoditi obseg in sestavo pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja; očistiti zdravstveno blagajno izdatkov, ki vanjo ne sodijo).
9. Nižanje višine prispevne stopnje za zdaj najbolj obremenjene ter krajšanje obdobja plačila nadomestila za bolniško odsotnost, ki gre v breme delodajalca.
10. Zagotavljanje možnosti za hitrejšo vračanje delavcev na delo zaradi bolniške odsotnosti.
11. Sofinanciranje preventivnih programov podjetij za ohranjanje zdravja zaposlenih.

Č. Reforma trga dela - večja prožnost

12. Dosledno uvajanje načela »vsako delo šteje« s širjenjem osnov za plačilo prispevkov, pri čemer se povečajo prihodki iz naslova več pobranih prispevkov, na drugi strani pa se hkrati znižuje breme pri najbolj obremenjeni obliki dela - pri rednem delovnem razmerju.
13. Čakanje na delo na zavodu za zaposlovanje: s prehodom zaposlenega, ki ga delodajalec začasno ne potrebuje, na ZRSZ (brez odpovedi) in s pravico do nadomestila in možnost prejemanja 50 % nadomestila na ZRSZ v primeru sporazumne prenehanja pogodbe o zaposlitvi.
14. Omejitev študentskega dela na način, da ga lahko opravljajo samo tisti študenti in dijaki, ki izpolnjujejo pogoje, vezane na izpolnjevanje njihovih šolskih in študijskih obveznosti.
15. Spremembe sistema invalidskega zavarovanja s prenovo kvotnega sistema.

D. Pokojninska reforma

16. Takojšen začetek priprave nove pokojninske reforme, ki ga jasno narekujejo tudi mednarodna primerjalna demografska razmerja med številom delovno aktivnih in številom upokojencev.
17. Sprememba sistema poklicnega pokojninskega zavarovanja v smeri prečiščenja registra v sistem vključenih delovnih mest in v smeri znižanja prispevne stopnje.

E. Reforma javnega naročanja

18. Smiselno izvajanje skupnih javnih naročil manjših vrednosti.
19. Centralizacija javnega naročanja in izvajanja investicij večjih vrednosti (Agencija, ki vključuje tudi specializirane podporne službe za javna naročila, s specialisti za posamezna področja, ki so v pomoč javnim naročnikom).
20. Arbitražno reševanje sporov.
21. Smiselni prenos EU direktive o javnem naročanju v slovenski pravni red.
22. Zagotovitev nadzora in celovitega spremljanja javnega naročila, od priprave razpisne dokumentacije do zaključka projekta, tudi z namenom zagotovitve izpolnjevanja pogodbenih obveznosti javnega naročnika in izvajalcev v celotni verigi ter zagotovitev ustreznih, preglednih in nediskriminatorskih razpisnih pogojev, ne glede na velikost oziroma statusno obliko podjema.

F. Izboljšanje sistema socialnih transferjev

23. Preprečevati neutemeljeno kopičenje socialnih prejemkov pri posamezniku.

***Podrobnosti v naslednjih dokumentih: Agenda 46+, AgendaMG in Kisik za gospodarstvo na www.gzs.si.